

ISSN 0027-8084

УДК 808.61./62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

LI/2

БЕОГРАД

2020

НАШ ЈЕЗИК

ЛІ СВ. 2

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Ђорђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти
др Ђорђе Оташевић, др Милица Радовић Тешић,
др Марина Спасојевић, др Срето Танасић

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије
бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs, nasjekisjsanu@gmail.com.

Штампа: Службени гласник, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, бр. 1 (1932/1933) – год. 8, бр. 1 (1941); н. с. књ. 1, св. 1/2 (1949/1950)–. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 1933–1941; 1949– (Београд : Службени гласник). – 23 cm

Полугодишње

ISSN 0027-8084 = Наш језик

COBISS.SR-ID 615951

НАШ ЈЕЗИК

Књига LI

Св. 2 (2020)

САДРЖАЈ

Ч л а н ц и

Реконструкција сугласника у критичком издању Његошевог спјева <i>Шћепан Мали</i> (РАДМИЛО Н. МАРОЈЕВИЋ)	1–37
Откривање неконсистентности у обради вишеструке еквиваленције: уводна размишљања (ДАНКО М. ШИПКА)	39–49
Идеофонски предикати у српском језику: основне карактеристике (ТАЊА Ч. МИЛОСАВЉЕВИЋ)	51–60

П р и к а з и

Вуков <i>Српски рјечник и 200 година савременог српског језика</i> (ДРАГАНА Ј. ЦВИЈОВИЋ)	61–66
Рајна Драгићевић, <i>Грамањика у огледалу семантике</i> (БОЈАНА Д. ТОДИЋ САНКОВИЋ)	67–70
Веселина Ђуркин, <i>Сложени зависни везници у српском језику</i> (и њихова функционално-стилска дистрибуција) (МАРИНА М. НИКОЛИЋ)	71–74
Милка Николић, <i>Поредбено-начинске конструкције у српском језику</i> (АНЂЕЛА Д. ВАСИЉЕВИЋ)	75–82

Х р о н и к а

Хроника Међународног научног скупа „Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема“ (28–30. октобар 2020) (СЛОБОДАН Б. НОВОКМЕТ)	83–95
--	-------

Одлуке Одбора за стандардизацију српског језика

Терминолошке синтагме које конституише именица <i>менаџмент</i> . . .	97–99
Писање назива једног вируса: <i>вирус корона</i>	101–104

In memoriam

Радоје Симић (ВИКТОР Д. САВИЋ)	105–112
Владимир П. Гутков (МАРИНА Љ. СПАСОЈЕВИЋ)	113–116

Хроника

Хроника Међународне научне конференције „Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема“ (28–30. октобар 2020)

У Београду је од 28. до 30. октобра одржана Међународна научна конференција „Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема“, у организацији Института за српски језик САНУ, а под покровитељством Српске академије наука и уметности и уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја Србије.¹ С обзиром на неповољну епидемијску ситуацију, конференција је одржана комбиновано – излагачи из земље и иностранства могли су да бирају између излагања уживо или преко платформе Зум, а све време се водило рачуна о поштовању епидемиолошких предострожности. Комбиновани начин учешћа на конференцији отворио је могућност многим заинтересованим слушаоцима да чују излагања учесника путем директних онлајн укључења у конференцијске секције. Конференцију је пратила и изложба значајних публикација Института – речника, научних часописа, монографија, зборника и посебних издања, са нагласком на тек објављени 21. том Речника САНУ. Иако је скуп замишљен тако да буде домаћин састанку чланова Комисије за лексикологију и лексикографију Међународног комитета слависта, наметнуо се као једини релевантан скуп посвећен лексикографији и њеним практичним и теоријским питањима и проблемима у овој, али и претходним годинама.

Излагачи и слушаоци могли су у току трајања конференције да чују преко 80 реферата, чији су аутори лингвисти из укупно једанаест

¹ Треба напоменути да је ова конференција наставак традиције одржавања сличних лексиколошко-лексикографских окупљања и промишљања у нашој средини, која су започета 1982. године (зборник реферата *Лексикографија и лексикологија* са скупа одржаног 1980), а наставила се 1984. године (научни скуп „Проблеми српскохрватске лексикологије“, одржан 1983, са зборником *Лексикографија и лексикологија*) и 2002. године (научни скуп и истоимени зборник *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*).

земаља (САД, Велика Британија, Русија, Пољска, Словенија, Чешка, Бугарска, Хрватска, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Србија). Скуп је био организован тако да су излагачи, на основу предмета интересовања, били груписани по тематским секцијама, чији је циљ био да покрију што већи број истраживачких поља у области лексикологије и лексикографије – од типова речника и теоријских основа на којима се заснива (мета)лексикографија до питања потреба савремених корисника речника. Тако је оформљено десет радних секција: 1) Терминолошки речници и терминологија, 2) Дескриптивна лексикографија и металексикографија, 3) Дијалектолошки и етимолошки речници, 4) Електронски речници / Дериватологија, 5) Историјска лексикологија и лексикографија, 6) Неологија, 7) Специјални речници, 8) Практични проблеми лексикографије, 9) Фразеолошки речници и фразеологија / Граматика / Синтакса и речник / Парадигматика, 10) Културологија.

Свечано отварање Конференције и пленарна седница одржани су 28. октобра у Свечаној сали САНУ, а скуп је поздравном речју отворила др Јасна Влајић-Поповић, директор Института за српски језик САНУ. Пленарна седница састојала се из четири реферата угледних европских лексиколога и лексикографа: проф. др Патрик Хенкс – професор лексикографије на Универзитету у Вулверхемпτονу и Одсеку за лингвистику Универзитета Западне Енглеске, саопштио је реферат под називом „How people use words to make meanings: interpreting corpus evidence“, проф. др хаб. Јежи Бартмињски – редовни члан Пољске академије наука – имао је реферат под називом „Słowa klucze i tezaursus w paradygmacie etnolingwistyki kognitywnej“, док је проф. др Маргарита Чернишова, из Института за руски језик „Виктор В. Виноградов“ у Москви, председница Комисије за лексикологију и лексикографију при Међународном комитету слависта, излагала на тему „Научные разработки Комиссии по лексикологии и лексикографии при Международном комитете славистов (МКС)“. Четврти реферат, под називом „Београдска лексикографска школа“, имала је др Стана Ристић, научни саветник Института за српски језик (у пензији) и дугогодишњи руководилац пројекта израде Речника САНУ, подсећајући публику на дугу традицију српске лексикографије и принципе израде Речника САНУ.

Првог дана Конференције, 28. октобра, у послеподневном термину одржане су две секције које су се одвијале паралелно – Терминолошки речници и терминологија и Дескриптивна лексикографија и металексикографија. У првој секцији тема су били речници који бележе терминолошку лексику из различитих области, од религијске до спортске терминологије. Ирена Цветковић Теофиловић изложила

је реферат под називом „Оглед термилошког речника из области историје српског књижевног језика XVIII и XIX века“ указујући на постојање низа термилошких проблема када је реч о проучавањима српског књижевног језика XVIII и XIX века. Ружица Левушкина је у раду „Термини из сфере хришћанске аскетике у РСАНУ“ анализирала поједине термине из области хришћанске аскетике у Речнику САНУ предлажући конкретне кораке у правцу побољшања лексикографске обраде ових лексичких јединица. На овај рад надовезао се реферат Александра Гадомског под називом „Словарь русско-польской терминологии теолингвистики“, у коме је аутор изнео став како на пољу све већег интересовања за термилошки апарат теолингвистике у словенском свету проблем прави управо недостатак руско-пољског речника теолингвистичке терминологије, на чијој се припреми свесрдно ради. На посебан проблем у оквиру ономастичке терминологије осврнула се Галина Гадомска радом „Русско-польские православные еортонимы“, бавећи се еортонимима, или називима празника, и различитим методама лингвистичких истраживања које треба предузети да би се руско-пољски хришћански еортоними одговарајуће обрадили и превели. Од Јелене Јанковић, у оквиру реферата „Миколошка лексика српског језика – од лингвистичког истраживања до речника“, пратиоци су чули идеју о стварању будућег миколошког речника, или речника назива за гљиве, који би по својој структури спадао у ред термилошких речника, као и које су основне карактеристике те лексичке скупине. Чак три наредна рада бавила су се утицајем енглеског језика на домаће термилошке системе, пре свега спортску терминологију. Душанка Вујовић је у реферату „Утицај енглеског језика на богаћење спортске терминологије у српском језику“ приказала један број англицизама новијег порекла у оквирима спортске терминологије указујући на системске проблеме који су очигледни при ортографским решењима везаним за њихово писање. На овај рад надовезао се реферат Мире Милић, Олге Панић Кавгић и Александре Кардош – „Нови енглеско-српски речник спортских термина: проблеми и решења“, у коме су се разматрали теоријски аспекти поменутог речника с посебним освртом на проблеме у вези са језичким и лексикографским стандардом. Секција је завршена рефератом Сање Кример-Габоровић „Енглеско-српски речник назива за боје: теоријски и практични аспекти припреме“, у коме су описани макроструктура и микроструктура будућег енглеско-српског речника назива за боје и контрастивни аспекти именовања боја у двама језицима.

Паралелна секција, под називом Дескриптивна лексикографија и металексикографија, бавила се различитим питањима методологије

уређивања и писања речника. Секцију је отворила Марина Пријемшева рефератом „Большой академический словарь русского языка в контексте развития современной русской толковой лексикографии: проблемы и перспективы «большого» типа толкового словаря“, представљајући актуелне принципе рада на Великом Академијином речнику руског језика као једином типу великог дескриптивног речника руског језика, чији завршетак подразумева и састављање великог академијиног онлајн тезауруса са различитим врстама претраге. Секција је настављена рефератом Људмиле Бабенко „Уральская семантическая школа: динамика лексикографической интерпретации классов слов“, у коме је разматрана динамика лексикографског тумачења различитих лексичких скупова у двадесет идеографских речника које је саставио тим лексикографа Уралске семантичке школе. Рад Станиславе Њебжеговске-Бартмињске „Elementy językowe i pozajęzykowe w definicji leksykograficznej“ бавио се језичким и ванјезичким елементима који се могу ишчитати у лексикографским дефиницијама, кроз трагање за „наивном“ сликом света и обрасцима концептуализације који леже у основи лексичких и граматичких значења речи. Данко Шипка је у раду „Нормативни рјечнички квалификатори: истраживање случаја у Хрватској“ представио истраживање о нормативним речничким квалификаторима (типа нестандартно, жаргонски итд.) спроведено у Хрватској са циљем да одговори на низ питања, од става корисника према квалификаторима до тога какве стратегије сами лексикографи користе у приписивању квалификатора одредницама. Два реферата зашла су у дубину модела дескриптивних дефиниција речничких одредница. Бојана Милосављевић представила је реферат „Парентезе у семантичком делу речничке дефиниције“ (са поднасловом: „прилог изучавању лексикографског метајезика у Речнику САНУ“), у коме је изучавала заградама означене, издвојене изразе у семантичком делу дефиниције речи и утврдила њихову улогу и значај у семантичком обликовању речничких дефиниција. С друге стране, реферат Милице Стојановић „Еуфемизми и њихово лексикографско представљање у речницима савременог српског језика“ бавио се приказом досадашњих погледа на еуфемизме у лингвистичкој литератури и, с тим у вези, успостављањем правила за употребу квалификатора „еуф.“ у речницима. У овој секцији коауторски су наступиле и Лариса Л. Шестакова и Ана Кулева са рефератом насловљеним „Проблемы стилистического описания лексики в современном толковом словаре русского языка“, који се бавио често занемареним стилским аспектом са становишта квалификације речничке

грађе, запажајући да у савременом језику стилски статус појединих лексема народног језика може нагињати ка колоквијалном регистру.

Наредног дана конференције одржале су се укупно четири секције у два термина, две у преподневном и две у послеподневном. У оквиру секције посвећене дијалектолошким и етимолошким речницима представљено је седам реферата. Миодраг Јовановић је изложио реферат под називом „Будући рјечник романизама у говорима Црне Горе“, у коме је истакао актуелност и неопходност израде речника романизама у говорима Црногорског приморја и у унутрашњости Црне Горе као важног дела културног наслеђа не би ли се предупредио процес њиховог постепеног ишчежавања из народних говора. На истом терену остала је и Бранкица Марковић радом „Дијалекатска лексикографија у Црној Гори од Вуковог Рјечника до данашњих дана“, у коме је испратила досадашња истраживања из области дијалекатске лексикографије на простору Црне Горе и дала синтетички преглед дијалекатских речника објављених у периоду од појаве Вуковог Рјечника до данас. Татјана Трајковић је у реферату под називом „Топономастичка лексикографија на подручју призренско-тимочких говора и перспектива израде јединственог речника“ истакла потребу за обједињавањем и ширим уобличавањем богатих топономастичких података из призренско-тимочког ареала који су махом објављени у часопису *Ономастички иприлози*. У реферату Мирјане Петровић-Савић „О етнодијалекатском речнику из обичаја животног циклуса у Рађевини“ изнет је модел по коме би могао да се изради етнодијалекатски речник на примеру одредница из обичаја животног циклуса у Рађевини (рођење (с трудноћом), свадба и смрт). Илона Јанишкова је у раду под називом „Úskalí tvorby etymologického slovníku“ представила како изгледа дугогодишњи рад на састављању Етимолошког речника старословенског језика, који се припрема од 1980-их у одељењу за етимологију Института за чешки језик Академије наука Чешке Републике у Брну, и како избећи проблеме који прате стварање дела у којем учествује више генерација лингвиста. Марија Вучковић представила је у свом реферату „О корисницима етимолошких речника и етимолошким речницима са корисничког аспекта“ типичне циљне групе корисника етимолошких речника и типологије етимолошких речника засноване на профилу корисника, издвајајући како на структуру речника утиче и то коме је он намењен. Секција је завршена рефератом Дијане Црњак „Језичка слика свијета у Рјечнику говора Срба западне Босне“, у коме је изнета идеја како се преко ономастичког материјала, благослова, клетви, стихова народ-

них песама и сл. најбоље реконструише материјална и духовна култура испитиваног подручја.

У преподневном термину у паралелној секцији, посвећеној електронским речницима и дериватологији, изложено је укупно шест реферата. Секција је отворена излагањем Раде Стијовић, Цветане Крстев и Ранке Станковић „Аутоматска екстракција дефиниција – допринос убрзању израде речника“, у коме су ауторке представиле резултате прелиминарних испитивања аутоматске екстракције кандидата за речничке дефиниције из неструктурираних текстова на српском језику с циљем да се омогући систематизација дефиниција и открију оне које одступају од уобичајених модела. У излагању Марије О. Новак и Јане А. Пењкове „Историко-културна информација в електронном словаре полонизмов XI–XVII вв.“ говорило се о електронском речнику грецизама и полонизама на руском језику XI–XVII века, тј. о лексичким позајмљеницама из пољског језика, или преко њега, и типовима информација које речник садржи, као што су оне о писаним изворима или о денотацији. Дејан Милорадов је у реферату „Употреба софтвера у изради савремених термилошких речника“ описао софтвер DickHelper, захваљујући коме је умногоме аутоматизовано стварање недавно објављеног Батрахолошко-херпетолошког речника српског језика. Реферат Бориса Керна „Koncept besednodružinskoga slovarja slovenskega jezika kot drugega in tujega jezika“ био је посвећен презентацији концепта планираног онлајн Речника словеначког језика као другог и страног језика, који ће се умногоме ослањати на често у таквој настави занемарену творбу речи и бити заснован на принципу породица речи. Реферат Наташе Миланов „Творбене карактеристике лексема које имају велики број значења (на грађи из дескриптивног речника српског језика)“ бавио се творбеним статусом изразито полисемичних лексема не би ли се одговорило на питање јесу ли изузетној семантичкој разуђености склоније просте речи или изведенице, односно сложенице. Секцију је затворила Јелена Ајдановић излагањем „Глагол *вероваћи* и његови деривати – лексичко-семантичка и синтаксичка анализа“, у коме је анализирала лексичко-семантичка обележја глагола *вероваћи* и његових деривата с циљем да се формирају индекси лексичких поља и микропоља посматраних глагола.

Наредне две секције одржане су у послеподневном термину. Секција посвећена историјској лексикологији и лексикографији обухватила је укупно десет реферата који су тематизовали историјске речнике и питања рада на њима. Софја И. Јорданиди, са радом на тему „Русский историко-словообразовательный словарь в контексте истори-

ческой лексикологии“), представила је концепт будућег историјског деривационог речника чији ће задатак бити да пружи систематски опис изведених лексичких јединица до XVII века. Ирина А. Малишева и Александар И. Соколов су рефератом „Словарь русского языка XVIII века на современном этапе“ представили Речник руског језика XVIII века као дугорочан пројекат на коме се рад стално иновира с обзиром на нове могућности за рад са изворима и ширењем емпиријске основе Речника. Валентина Н. Калиновска је рефератом „Словарь русского языка XIX века: от концепции к практической реализации“ говорила о унапређењу традиционалне лексикографске праксе употребом модерних рачунарских метода у изради једног историјског речника. Реферат Елене И. Державине „История и новое издание Указателя источников Словаря русского языка XI–XVII вв.“ бавио се индексима извора који се користе за израду Историјског речника руског језика XI–XVII века и који се од 1975. године, када је направљен, стално допуњава и исправља. Снежана Вучковић је рефератом „Лексика старословенских канонских споменика: из проблематике проучавања хапакса“ на узорку одабраних хапакских лексема указала на основне принципе и методе у проучавању њихове творбено-семантичке структуре. Александар К. Шапошников је радом „Проблемы церковнославянской лексикографии и лексикологии. Языковое родство церковно-славянского искусственного идиолекта и дискурса церковной проповеди“ указао на проблем одређивања места црквенословенског језика и дискурса међу словенским језицима у славистичким и палеословенским студијама указујући кроз преглед једног сегмента црквенословенског лексичког фонда у савременом српском језику на сродство црквенословенског и српскохрватског језика. У реферату Амира Капетановића „Емоцијски лексик у повјесној лексикографији (на примјеру старохрватског лексика)“ говорило се о лексици за исказивање емоција у старохрватском језику и лексикографским изазовима који прате речничку обраду такве лексике. Александар Милановић и Исидора Бјелаковић су рефератом „Речник скраћеница у славеносрпском језику (значај, концепција, лексикографска обрада)“ образложили неопходност израде речника скраћеница славеносрпског језика с обзиром на то да скраћенице често остају изван лексикографске обраде. Ана Мацановић указала је у реферату „Лексикографска обрада вишечланих лексичких јединица у Речнику славеносрпског језика“ на методолошка начела којима се руководе лексикографи описних речника приликом обраде вишечланих лексичких јединица упоређујући их са кореспондентним лексикографским поступком у Речнику славеносрпског језика. Секција је завршена рефератом Мирјане Гочанин „О могућем спектру информација

у једном типу специјалног речника српског језика (на примеру лексикона глаголских допуна са потврдама из 16. и 17. века)“, у којем је ауторка изнела информације релевантне за израду будућег речника глагола са рекцијским допунама у српском језику XVI и XVII века.

Паралелна секција у послеподневном термину била је посвећена неологији и неолошким речницима, са укупно седам реферата. Марина Пријемешева је у реферату „Русская академическая неография: современное состояние научного направления и перспективы его развития“ представила правац развоја руске неографије кроз бројна лексикографска издања и онлајн платформу Русская академическая неография. Дијана Г. Благоева и Сија Колковска су, с друге стране, представиле стање у бугарској неографији рефератом „Лексикографско описание на новата българска лексика“. У раду „Значај научног бављења неологизмима у српском језику: лексиколошки, лексикографски и педагошки аспекти“ Твртко Прћић је указао на значај научног бављења неологизмима у српском језику из перспективе и лексикологије, и лексикографије, и наставе језика, с обзиром на то да се неологизмима не поклања довољна пажња у лексиколошкој теорији и лексикографској пракси. Ивана Лазић Коњик и Стана Ристић у реферату „Ка отвореном речнику српског језика – проблем дефинисања лексичког значења“ изнеле су идеју о онлајн-речнику неологизама српског језика отвореног типа у коме ће дефиниције бити утемељене на наивној слици света говорника. Весна Ђорђевић и Марина Николић представиле су у свом излагању „Речник нових речи у контексту савремене српске неографије“ методолошки поступак поменутог речника, који ће се израђивати у Одсеку за стандардни језик Института за српски језик САНУ. Милан Ајдановић, Страхиња Степанов и Јасмина Дражић представили су различита искуства, недоумице и проблеме које су имали током рада на речнику англицизама рефератом „Нови речник новијих англицизама – недоумице, питања и примењена конструкцијска решења“. Рад у секцији завршен је актуелном темом. Домен Крвина је рефератом „Vpliv širjenja koronavirusa in epidemije covida-19 na novejše besedje v slovenščini v letu 2020 in njegov opis v Sprotnem slovarju slovenskega jezika“ представило нове речи које су настале утицајем глобалне пандемије у словеначком језику и њихову лексикографску обраду.

Трећег, последњег дана конференције такође су одржане четири секције, две у преподневном и две у послеподневном термину. Секција под називом Специјални речници садржала је девет излагања. Отворила ју је Марија Стефановић рефератом „Асоцијативни речник српског језика петнаест година после: нове перспективе за ауторе и

кориснике“, у коме је, сумирајући утиске рада на Асоцијативном речнику, образложила предлоге за конципирање будућег истраживања које ће као резултат имати *Нови асоцијативни речник српског језика*. Драган Јанковић и Милена Јакић Шимшић представили су рефератом „Развојни асоцијативни речник српског језика“ нови специјални речник који ће бити састављен методом слободних асоцијација код деце на четири узраста. Реферат „Израда Асоцијативног речника придевских антонима српског језика: од идеје до реализације“ Милене Јакић Шимшић и Наде Шеве бавио се методологијом израде, применом, као и начинима приказа података поменутог речника, који ће се развијати на основу теста контролисаних асоцијација са изворним говорницима српског језика. Маје Мађарев, Драгана Јанковић и Милена Јакић Шимшић изнеле су у реферату „Конотативни речник српског језика: анализа повезаности конотативног значења речи и конотативног значења њихових асоцијативних поља“ резултате испитивања повезаности одређених именица и њихових асоцијативних поља на три нивоа конотативног значења (афективна валенца, побуђеност и когнитивна евалуација). Александра Марковић је рефератом „О речницима за странце као посебном лексикографском типу“ изнела предлоге како би требало да изгледа један такав речник и који предуслови треба да се испуне да бисмо добили одговарајући речник намењен онима који уче српски језик као страни. У раду Наташе Киш „Рекцијски речник придева“ представљен је један могући приступ изради рекцијског речника придева у стандардном српском језику заснован на студији везаној за проблем комплементације придева. Реферат Зоје Ј. Петрове, Натаље А. Ребецке и Натаље А. Фатејеве „Интерактивный словарь компаративных тропов русской литературы: возможности использования в филологических исследованиях“ донео је предлог речника који би се бавио компаративним тропима у руској књижевности XIX и XX века и који би се темељио на грађи изнетој у књизи *Материалы к словарю метафор и сравнений русской литературы XIX–XX вв.* Јована Јовановић је рефератом „Ка речнику пејоратива у именовању човека у српском језику“ изнела како би изгледао рад на будућем речнику пејоратива којима се у српском језику именује човек и који би се темељио на вишегодишњем ауторкином истраживању лексике погрдног значења. Секција је затворена излагањем Данила Алексића „Ка српском речнику аниматности“, у коме је аутор представио различите теоријске и практичне изазове који би пратили израду будућег речника аниматности, посебно се осврћући на методе и алате рачунарске лингвистике у том подухвату.

Паралелна преподневна секција бавила се питањима практичне лексикографије и обухватала је десет излагања. Рад секције почео је рефератом Рајне Драгићевић „Ка једном посебном типу речника метафора у српском језику“, у коме је представљен концепт речника појмовних метафора у коме би оне биле распоређене према најопштијим појмовним круговима на које се односе. Стана Ристић и Ивана Лазић Коњик су рефератом „Предлог израде лексикона вредности српског језика“ изнеле принципе по којима би могао да се изради лексикон вредности српског језика по узору на Аксиолошки лексикон Словена. Реферат Ненада Ивановића „Лексикографски погледи Владана Арсенијевића (1848–1900) и њихов утицај на рађање савремене српске описне лексикографије“ био је посвећен лексикографским замислима Владана Арсенијевића о природи и саставу српског језика на основу његовог Јестаственичког рјечника. Владан Павловић у реферату „Колострукциона анализа и могућности њене примене у корпусним проучавањима српског језика“ дао је преглед три основна типа колострукционе анализе на примерима из енглеског језика са циљем да поменуте облике анализе приближи домаћој стручној јавности и укаже на то како се они потенцијално могу применити на грађу из српског језика. Андреј Пердих је у реферату „Učenje o slovarjih v šoli: Portal Franček kot most med splošno in pedagoško leksikografijo“ представio портал Franček као први celoviti речничко-граматички портал словеначког језика намењен млађим школским узрастима. У раду Тање Танасковић „Лексика писца у лексикону српског језика и проблеми израде речника писца на примеру књижевности на дијалекту Драгослава Михаиловића“ разматрала се могућност стварања речника писца уз предлоге критеријума одабира одредница, и то на конкретним примерима маркираних лексема из дела Д. Михаиловића. „Семантичка обиљежја као дефинијенси фитонима у Матичином једнотомнику и општим једнојезичницима уопште“ наслов је реферата Милана Ивановића, који, анализирајући лексикографску праксу обраде фитонима у Речнику српског језика (2011), износи низ закључака и препорука које могу олакшати, убрзати и унапредити обраду овог тематског блока у будућим пројектима српске описне лексикографије. Драгана Радовановић представила је у реферату „Лексикографска обрада лексема кућа и дом у српским речницима“ анализу поступка обраде лексема кућа и дом у Речнику САНУ и Матичиним речницима не би ли се, између осталог, сагледало структурирање њихових значења, као и њихов статус у изразима. Саопштењем под насловом „Лексикографска обрада лексема од културноисторијског значаја“ Мирјана Илић је пред-

ставила лексеме од посебног културноисторијског значаја за српски народ (као што су *слава*, *хлеб*, *кум* и сл.) које би стога заслуживале и посебан методолошки поступак у лексикографској обради. Секција је затворена рефератом Горана Милашина „Оказионализми у језику Твитера“, у којем је представљена творбено-семантичка анализа okazaionalизама ексцерпираних са ове друштвене мреже с циљем да се испита њихова структура, начин грађења и семантика.

У првој од две послеподневне секције, посвећеној истраживањима из области фразеологије/фразеографије, граматике и парадигматике, изнето је шест реферата. Наташа Вуловић Емонтс се у реферату „Лексикографска кодификација израза и пословица у описним речницима савременог српског језика“ бавила начином диференцијације израза и пословица у речницима и њиховом одговарајућем лексикографском опису. Основне лексикографске принципе по којима би био израђен нови тип фразеолошког речника изнела је Гордана Штрбац у реферату „О новом типу фразеолошког речника српског језика“, предлагајући да обрада обухвати граматичке, семантичке и прагматичке карактеристике фразеолошких јединица. Надежда Костова и Михаела Кузмова изложиле су реферат под називом „Фразеологизми с прагматична функција в българския език и тяхното лексикографско представяне“, у коме су се бавиле анализом фразеолошких јединица са прагматичком функцијом у језику. Рад Јелене Вујић „Вишечлане лексичке јединице. Хијерахијски устројен лексикон као место сусрета синтаксе и морфологије на примеру неологизама и okazaionalизама у енглеском и српском језику“ бавио се структурним и семантичко-прагматичким особеностима и лексичким статусом фразалних сложеница у енглеском језику, као и могућностима изналажења адекватних семантичко-прагматичких еквивалената поменутих структура у српском језику. На основу уочених потешкоћа у препознавању и опису партикула у постојећим речницима Ана Јањушевић Оливери је у реферату „Лексикографски описи партикула у рјечницима српског језика“ понудила критеријуме који ће допринети тачнијем лексикографском опису и одређењу партикула у (будућим) речницима српског књижевног језика. У реферату „Антонимическиe опозиции как контекст интерпретации семантики слова (на материалы лексикe интелекта в идеографическом словаре)“ ауторке Татјане М. Воронине представљени су резултати анализе антонимијских опозиција идентификованих у денотативно-идеографској сфери интелекта током рада на идеографском речнику синонимно-антонимијских комплекса.

У другој послеподневној секцији оквирна тема је била културологија. Први од осам реферата био је рад Дороте Пазјо-Влазловске „Realizacja konceptu rodziny w języku rosyjskim (na materiale danych słownikowych)“, у коме се ауторка бави концептом породице у руском језику, пре свега речима *семља, родние, родственники, родна, семејство, фамилиа*, које се анализирају методологијом лублинске етнолингвистичке школе. Предмет излагања Драгане Вељковић Станковић – „Хуморна слика човека у лексици шаљивог значења у српском језику“ били су резултати проучавања хумором обојене слике човека на корпусу експресивне лексике обележене квалификатором шаљ.[иво] ексцерпирани из Речника САНУ и Матичиног речника. Реферат Радославе Трнавац „Лексичко-семантичка анализа два концепта у српском језику – *инаџи* и *мерак*“ бавио се лексичко-семантичком анализом концепата *инаџи* и *мерак* у српском језику на основу теорије о природном семантичком метајезику Ане Вјежбицке. Ксенија Кончаревић је у реферату „Лингвокултуролошко коментарисање као аспект терминографије (у примени на теолошки речник)“ разматрала питања лингвокултуролошког коментарисања сакралне лексике у теолошком речнику (К. Кончаревић, М. Радовановић, Руско-српски и српско-руски теолошки речник, 2012). Сања Микетић Суботић и Бранислава Дилпарић саопшtile су у раду „Жена у примерима употребе лексема у речницима српскога језика Матице српске“ резултате испитивања и поређења употребе речи *жена* у примерима којима се, након дефиниције, потврђује коришћење дефинисаних лексема у речницима српскога језика Матице српске. У раду Срђана Петровића „Лексика из сфере православне духовности и преводна лексикографија (на материјалу руског и српског језика)“ овај лексички слој сагледан је са становишта преводне лексикографије, и то на примеру руско-српских и српско-руских речника објављених у другој половини XX и почетком XXI века. Биљана Савић је у реферату „О глаголима у збирци *Са друге стране ширеке* Јагоде Кљаић (прилог проучавању нестандартне лексике у дијалекатској поезији)“ дала речник глагола у поменутој збирци која је написана аутентичним говором Баније са циљем да се да прилог дијалекатском проучавању нестандартне лексике у српској дијалекатској поезији. Секција је завршена рефератом Тање Милосављевић „Дијалекатски речници као извор за лингвокултуролошка испитивања народних говора“, у коме је ауторка изнела идеју о томе како речници народних говора садрже информације драгоцене за реконструкцију дијалекатске језичке слике света и језичког сазнања дијалекатске језичке личности, посебно у

оним сферама језичке стварности где су најексплицитније одражени поглед на свет и субјективна оцена.

Богате и живописне дискусије које су следили након сваке секције доказ су да су и у време неповољно за окупљања овакве конференције неопходне не би ли се одржавала константна размена идеја и мишљења међу лингвистима у области лексикографије и лексикологије – сферама које се константно развијају, напредују и обогаћују новим методолошким и практичним иновацијама. С друге стране, комбиновани начин одржавања скупа, уживо и онлајн, путоказ је како се у будућности успешно могу организовати и друга научна окупљања овог типа која ће помоћи и лингвистима и њиховим крилним установама да наука константно напредује, чак и када јој објективне околности нису наклоњене.

*Слободан Б. Новокмећ**

Институт за српски језик САНУ, Београд**

* slobodan.novokmet@isj.sanu.ac.rs

** Овај текст финансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-68/2020-14/200174, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.